

POSTANOWIENIE Z DNIA 20 MAJA 2010 R.

V KO 47/10

Nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*.

Przewodniczący: sędzia SN T. Artymiuk.

Sędziowie SN: T. Grzegorzcyk (sprawozdawca), E. Wildowicz.

Sąd Najwyższy w sprawie Bogdana D., ukaranego za wykroczenie z art. 92 ust. 1 ustawy – Prawo budowlane z 1994 r., w kwestii wznowienia z urzędu postępowania o wznowienie, po oddaleniu postanowieniem Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 11 grudnia 2009 r., wniosku o wznowienie postępowania o wykroczenie zakończonego prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 8 stycznia 2009 r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 20 października 2008 r.,

s t w i e r d z i ł brak możliwości wznowienia postępowania o wznowienie.

UZASADNIENIE

Po prawomocnym ukaraniu za wykroczenie, które nastąpiło w wyniku wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 8 stycznia 2009 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 20 października 2008 r., którym

skazano Bogdana D. za popełniony w okresie od dnia 4 czerwca 2007 r. do dnia 20 sierpnia 2008 r. czyn z art. 92 ust. 1 pkt 3 prawa budowlanego z 1994 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 ze zm.), wymierzając mu karę 600 zł grzywny, ukarany wystąpił w listopadzie 2009 r., poprzez swego obrońcę z wyboru, z wnioskiem do Sądu Apelacyjnego w W. o wznowienie tego postępowania. We wniosku tym powołano się na nowe fakty i dowody wskazujące, że nie mogło dojść do przypisanego wykroczenia utrudniania kontroli budowlanej, a nadto, że w zakończonym prawomocnie postępowaniu brak było skargi uprawnionego oskarżyciela, gdyż Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego nie był uprawniony w tej sprawie do oskarżania. Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2009 r. Sąd Apelacyjny w W. oddalił ów wniosek i obciążył wnioskodawcę kosztami postępowania wznowieniowego, nie dopatrując się w przywołanych w tej skardze okolicznościach zaistnienia nowych faktów i dowodów w kwestii przypisanego wnioskodawcy utrudniania kontroli budowlanej oraz wskazując, że stosowane w postępowaniu w sprawach o wykroczenia odpowiednio przepisy procedury karnej o wznowieniu nie przewidują wśród podstaw wznowienia ujawnienia się nowych faktów odnośnie do okoliczności nakazujących odmowę wszczęcia lub umorzenie postępowania.

Po tym orzeczeniu ukarany wystąpił w styczniu 2010 r. z pismem za tytułowanym: „Wniosek o stwierdzenie nieważności postępowania”, żądając uchylenia postanowienia Sądu Apelacyjnego, zwrócenia mu opłaty od wniosku o wznowienie i wznowienia tego postępowania z urzędu, gdyż sąd ten orzekał w składzie 3 sędziów, choć zgodnie z art. 113 § 3 k.p.s.w. powinien to uczynić jednoosobowo oraz ponieważ naruszono art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela, czyli uchybienie, o jakim mowa w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Powyższe oświadczenie ukarane potraktowano jako sygnalizację uchybień uwzględnianych z urzędu i pismem z dnia 16 marca 2010 r. Przewodniczący Wydziału Sądu Apelacyj-

nego w W. powiadomił ukaranego, że nie będzie kierował sprawy na posiedzenie tego sądu odnośnie do podnoszonego braku skargi uprawnionego oskarżyciela, gdyż w świetle art. 17 § 3 k.p.w. w związku z przepisami art. 80, 81a i 81c prawa budowlanego Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego, jako ujawniający wykroczenie budowlane w zakresie swego działania, czyli w ramach sprawowanego nadzoru budowlanego, był uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie (z oskarżeniem) oraz że ponadto kieruje jego pismo do Sądu Najwyższego w trybie art. 542 § 2 k.p.k., gdyż dotyczy sprawy zakończonej w Sądzie Apelacyjnym. W Sądzie Najwyższym przekazano je na posiedzenie jako dotyczące wszczęcia z urzędu sprawy o wznowienie postępowania zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego.

Rozpatrując przedstawioną kwestię Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kwestia ta dotyczy sprawy o wykroczenie, jednak Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, zakładając możliwość wznowienia postępowania zakończonego prawomocnie w trybie jego przepisów, przewiduje jednocześnie odpowiednie stosowanie w tej materii przepisów art. 540 – 542 oraz art. 544 § 2 i 3, a także art. 545 – 548 k.p.k., dotyczących wznowienia procesu (art. 113 § 1). Samodzielnie normuje zaś tylko kwestię opłaty od wniosku o wznowienie (§ 2 art. 113) oraz właściwość sądów do wznowiania postępowania i skład tych sądów (§ 3 i 4 art. 113). Obowiązuje tu również odpowiednio art. 9 § 2 k.p.k. (art. 8 k.p.s.w.) o możliwości inicjowania przez strony czynności, które winny być podejmowane urzędu.

W świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy „postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem”. Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym i określone w art. 542 § 3 k.p.k. (wznowienie z urzędu), dotyczą tylko takiego postępowania. Przepisy o wznowieniu, zarówno w procedurze karnej, jak i o wykroczenia, zamieszczone są w ramach norm

o nadzwyczajnych środkach zaskarżenia (rozdział 56 Kodeksu postępowania karnego i rozdział 19 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia), po uprzedniej regulacji całego postępowania sądowego, w tym w trybach szczególnych. Owo postępowanie sądowe, wcześniej w obu kodeksach uregulowane, to postępowanie w przedmiocie procesu, a więc odnośnie do odpowiedzialności prawnej określonej osoby (oskarżonego, obwionego), w tym i dopuszczalności procedowania w tej materii. W doktrynie wskazuje się jednak, że przedmiotem procesu może być także kwestia odpowiedzialności Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie (ukaranie) lub pozbawienie wolności przez zatrzymanie, a w procesie karnym także przez tymczasowe aresztowanie (zob. np. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym, Komentarz, Warszawa 2008, s. 45 – 46, tenże Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz, Warszawa 2008, s. 62), która to odpowiedzialność wchodzi w rachubę także w prawie wykroczeń (art. 114 – 115 k.p.s.w.). W związku z tym nie budzi wątpliwości, że wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania jest aktualne właśnie odnośnie do postępowań sądowych o wskazanym wyżej przedmiocie (zob. np. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, t. III, s. 299, zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 stycznia 2006 r., II AKa 9/06, Lex Nr 168032). W doktrynie wskazuje się wprawdzie na możliwość wznowienia także w odniesieniu do postępowań ubocznych, a więc co do innego niż zasadniczy nurt procesu, ale co najwyżej tylko takich, które mają autonomiczny charakter względem tego nurtu, a więc nie są z nim związane (zob. np. S. Zabłocki [w:] J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z Gostyński, S. Przyjemski, R. Stefański, S. Zabłocki: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2004, t. III, s. 648, czy wcześniej np. M. Biłtyj, M. Murzynowski: Wznowienie postępowania karnego w PRL świetle prawa i praktyki, Warszawa 1980, s. 59 – 60). W przypadku postępowania o

wznowienie jego przedmiotem nie jest odpowiedzialność prawna ani inna kwestia uboczna niezwiązana z postępowaniem odnośnie tej odpowiedzialności, lecz problem istnienia podstaw do samego wznowienia procesu w sytuacji, gdy zagadnienie odpowiedzialności prawnej jest już rozstrzygnięte prawomocnym orzeczeniem sądu (tak już w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1997 r., II KZ 139/07, OSNKW 1998, z. 1, poz. 10). Nie jest to zatem postępowanie uboczne, o jakim wyżej mowa.

Powyższe prowadzi do wniosku, że instytucji wznowienia postępowania, przewidzianej w rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego i rozdziale 19 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, nie można w ogóle odnosić do prawomocnie zakończonego postępowania o wznowienie. Nie jest zatem możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*. Inne rozumienie tej konstrukcji prowadziłyby do przyjęcia, że możliwe jest również wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego oddaleniem kasacji, gdyż kończy je przecież prawomocne orzeczenie sądu, i to w sytuacji, gdy niedopuszczalna jest już sama kasacja od orzeczenia zapadłego w wyniku uprzedniego rozpoznania kasacji (art. 539 k.p.k.). Instytucja wznowienia postępowania aktualizuje się natomiast w razie wznowienia prawomocnie zakończonego procesu i wydania w postępowaniu wznowionym nowego prawomocnego wyroku, w tym także, gdy dojdzie do tego bez przekazywania sprawy po wznowieniu do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, a więc gdy wyrok wyda sąd wznawiający (art. 547 § 3 i 4 k.p.k. oraz art. 113 § 1 k.p.s.w.). Będzie to już bowiem orzeczenie zapadłe w postępowaniu wznowionym, a nie w postępowaniu o wznowienie. Należy przy tym zauważyć, że przy oddaleniu wniosku o wznowienie prawomoc-

ność zachowuje wyrok, którego wniosek o wznowienie dotyczył, a sam wniosek o wznowienie może być bez ograniczenia terminem ponawiany, tyle że ze wskazaniem innej podstawy lub dodatkowych, uprzednio niepodnoszonych, okoliczności. Nie jest też wykluczone ponowne rozważenie kwestii wznowienia postępowania z urzędu, gdyby po uprzednim stwierdzeniu braku podstaw ku temu ujawniły się nowe okoliczności w tej materii, z uwzględnieniem tu jednak ograniczeń płynących z art. 542 § 4 i 5 k.p.k. (art. 113 § 1 k.p.s.w.).

W konsekwencji, skoro nie jest możliwe wznowianie postępowania o wznowienie, nieaktualne staje się rozważanie istnienia w tej sprawie podstaw do wznowienia tego postępowania, w tym wypadku jakoby z urzędu. Niemniej, informującemu o istnieniu rzekomo takiej podstawy z uwagi na skład sądu, który oddalił jego wniosek o wznowienie, należy zwrócić uwagę, iż co prawda art. 113 § 3 k.p.s.w. zakłada, że sąd apelacyjny orzeka w kwestii wznowienia na posiedzeniu jednoosobowo, a w sprawie tej procedowano w składzie 3 sędziów, ale nie dostrzegł on, iż zgodnie z art. 15 § 4 k.p.s.w. sądy wskazane w § 1-3 tego przepisu, a więc także sąd apelacyjny przy rozpoznawaniu środków odwoławczych oraz innych spraw przekazanych mu przez ustawę (§ 1 art. 15) – a do tych ostatnich należy także rozstrzyganie w kwestii wznowienia – orzekają jednoosobowo, chyba że ustawa stanowi inaczej albo prezes sądu zarządzi orzekanie w składzie trzech sędziów. W art. 113 § 3 k.p.s.w. powtórzono zatem regułę określoną w art. 15 § 4, ale tym samym ma tu także zastosowanie odstępstwo od niej, wskazane w końcowym fragmencie tego ostatniego przepisu. Jest zatem możliwe, gdy prezes sądu tak zarządzi, procedowanie w kwestii wznowienia w składzie 3 sędziów. W sprawie niniejszej zarządzenie takie wydano, zatem skład sądu apelacyjnego odpowiadał wymogom prawa procesowego, co oznacza, że nie zachodzi okoliczność wskazana w art. 104 § 1 pkt 2 k.p.s.w. (odpowiedniku art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.). Gdy zaś chodzi o kwestię

braku skargi uprawnionego oskarżyciela, to dotyczyła ona postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego, a nie postępowania o wznowienie przed Sądem Apelacyjnym i ukarany otrzymał informację odnośnie do tej kwestii. Skoro zaś chodzi o wznowienie postępowania z urzędu, to skierowanie sprawy na posiedzenie właściwego sądu powinno wchodzić w rachubę jedynie wtedy, gdy rzeczywiście występuje wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia uchybienia pozwalającego na takie wznowienie, zatem nie zawsze konieczne jest przekazywanie sądowi przez Prezesa Sądu każdej informacji strony o rzekomym naruszeniu prawa o takim charakterze.

Mając to wszystko na uwadze orzeczono jak na wstępie.